

C/2024/7060

4.12.2024

Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Promowanie turystyki genealogicznej na rzecz zrównoważonej rewitalizacji lokalnej

(C/2024/7060)

Sprawozdawca: Giuseppe VARACALLI (IT/Renew Europe), członek rady miasta Gerace

I. ZALECENIA POLITYCZNE

EUROPEJSKI KOMITET REGIONÓW (KR),

1. Podkreśla pierwszoplanową rolę regionów, miast i wsi w rozwoju ekoturystyki w czasie, gdy na wielu obszarach turystycznych zagrożone są zasoby, zrównoważony rozwój społeczny i kulturowy oraz jakość życia. UE, z której szerokie rzesze ludzi udały się z różnych przyczyn na emigrację, wciąż należy do najpopularniejszych kierunków podróży na świecie pomimo ostatniej pandemii i wyzwań stojących przed wieloma obszarami.
2. Wzywa do podjęcia zdecydowanych działań na rzecz rewitalizacji regionów, miast, wsi i obszarów geograficznych, które łączy jednorodność terytorialna oparta na zasobach naturalnych, dziedzictwie i kulturze mogących generować przepływy turystyczne i mających odrębną tożsamość turystyczną. Te działania mogłyby obejmować zapewnienie zrównoważonej oferty turystycznej opartej na ich przewadze komparatywnej, a zwłaszcza na korzeniach dziedzictwa kulturowego i naturalnego, tradycji oraz kulturze współczesnej. Należy przy tym wzmocnić wizerunek Europy na świecie jako projekt oparty na naszych zasobach i ugruntowanych wartościach, które są owocem wielowiekowej wymiany kulturalnej, integracji i różnorodności.
3. Podkreśla potrzebę priorytetowego traktowania regionów słabiej rozwiniętych w strategiach na rzecz zrównoważonej turystyki. Apeluje o ukierunkowane inwestycje i wsparcie dla tych obszarów, aby poprawić ich infrastrukturę turystyczną i potencjał turystyczny. Obejmuje to rozwój miejsc dziedzictwa lokalnego i promowanie wyjątkowych atrakcji regionalnych, które mogą przyciągać odwiedzających, a zarazem przyczyniać się do lokalnego rozwoju gospodarczego i zmniejszania dysproporcji regionalnych.
4. Podkreśla znaczenie połączenia polityki turystycznej ze strategiami w innych obszarach polityki z myślą o jej skutecznej i pomyślnej realizacji. Jeżeli polityka turystyczna zostanie dostosowana do takich kluczowych dziedzin, jak zrównoważony rozwój i dostępność, to jej planowanie, cyfryzacja i realizacja mogą stać się skuteczniejsze, spójniejsze i bardziej całościowe. Krzewiąc współpracę i koordynację między różnymi obszarami polityki, rządy mogą poprawić ogólny wpływ i zrównoważoność inicjatyw turystycznych w terenie.
5. Turystyka genealogiczna może znacząco przyczyniać się do zachowania i krzewienia tożsamości narodowej poprzez doświadczenia związane z obiektami dziedzictwa kulturowego, symbole narodowe, działalność kulturalną i zwyczaje kulinarne.
6. Zaleca włączenie programów przekwalifikowania i podnoszenia kwalifikacji dla społeczności lokalnych do inicjatyw na rzecz rozwoju turystyki. Takie programy powinny mieć na celu wyposażenie lokalnych mieszkańców w umiejętności niezbędne w sektorze turystycznym, w tym zarządzanie turystyką, marketing cyfrowy i ochronę dziedzictwa kulturowego. Dzięki większym umiejętnościom na poziomie lokalnym regiony mogą lepiej zarządzać rozwojem turystyki i świadczyć wysokiej jakości usługi dla odwiedzających.
7. Apeluje o zastanowienie się nad różnymi rodzajami turystyki i uważa, że turystykę genealogiczną trzeba postrzegać jako istotny motor rozwoju kulturalnego i gospodarczego. Dowodzą tego badania tych państw członkowskich, które wkładają dużo wysiłku w jej promocję i osiągają dobre wyniki w tej dziedzinie.
8. Uważa, że turystyka genealogiczna w poszukiwaniu korzeni i przodków, która opiera się na specjalnych szlakach, może się przyczynić do rozpowszechnienia korzyści wśród wszystkich społeczności lokalnych. Może przynieść korzyści zwłaszcza tym społecznościom, które nie posiadają tradycyjnych atutów turystycznych (morze, śnieg, dziedzictwo kulturalne), stwarzając tym samym nowe możliwości rozwoju gospodarczego. Dotyczy ona mniej popularnych ośrodków i może zapewniać bardziej wzbogacające i autentyczne doświadczenia. Może też przyczynić się do przeciwdziałania sezonowości ruchu turystycznego oraz do ponownego odkrycia mniej znanych miast, małych miejscowości i wsi, tym samym pomagając w ich modernizacji. W związku z tym można zmniejszyć bardziej negatywne skutki nadmiernego napływu turystów, które mogą stanowić poważne wyzwanie dla władz lokalnych, a mianowicie takie skutki jak zanieczyszczenie hałasem, przeludnienie, zwiększenie ilości odpadów czy wzrost cen nieruchomości mieszkalnych.

9. Wzywa Komisję Europejską i państwa członkowskie do zbadania sposobów finansowania działań i programów wspierających ekoturystykę i turystykę genealogiczną.

10. Ponawia apel do Komisji Europejskiej o dalszą realizację strategii na rzecz zrównoważonej i inteligentnej mobilności, podkreślając, że transport intermodalny łączy różne środki transportu, które umożliwiają dotarcie do wszystkich europejskich miast i obszarów oraz służą spójności terytorialnej i społecznej. W pełni zintegrowany i niezakłócony system mobilności multimodalnej jest zasadniczym elementem rozwoju ekoturystyki.

11. Z aprobatą odnosi się do wyników osiągniętych w ramach ścieżki transformacji turystyki oraz do przyjęcia Europejskiej agendy dla turystyki 2030 przez Radę Unii Europejskiej.

Związek z priorytetami politycznymi

12. Zwraca uwagę na projekt zatytułowany „Turystyka genealogiczna”, uruchomiony przez Włochy w 2023 r. i finansowany w ramach krajowego planu odbudowy, aby zachęcić turystów pochodzenia włoskiego z całego świata do odwiedzenia rodzinnego kraju rodziców i dziadków. Małe gminy bezpośrednio uczestniczą w tym projekcie. Jedynie Włochy, Irlandia, Hiszpania i Niemcy uznały do tej pory potencjał kapitału ludzkiego tkwiący w osobach pochodzenia europejskiego rozrzuconych po całym świecie: wiele z tych milionów osób zna Europę z opowiadań, choć nigdy w niej nie było. Turystyka genealogiczna jest podkategorią związaną z odwiedzinami u krewnych i przyjaciół, którą wyraża angielski skrótowiec VFR (Visiting Friends and Relatives). Wizyta u rodziny i przyjaciół jest najdawniejszą przyczyną podróży i drugą po urlopie najczęstszą przyczyną osobistą udania się do wielu głównych miejsc docelowych.

13. Uważa, że biorąc pod uwagę dane dotyczące turystyki genealogicznej, istotne jest wzmocnienie długoterminowego partnerstwa strategicznego z Europejską Komisją Turystyki, które Komisja Europejska zapoczątkowała w 2011 r. Celem jest promowanie i utrzymanie pozycji Europy jako wiodącego docelowego miejsca podróży na świecie, co wymaga wsparcia zrównoważonego i konkurencyjnego rozwoju sektora oraz przedsięwzięcia środków gospodarczych w celu popularyzacji i rozwoju turystyki genealogicznej. Przykładem zrównoważonego docelowego miejsca podróży jest Droga św. Jakuba (Camino de Santiago), która – poczynając od najdalszych zakątków Europy – buduje sieć ludzi, spotkań i doświadczeń budzących poczucie wspólnoty. Szlak ten składa się z tysiąca różnych dróg w całej Europie.

14. Przypomina, że turystyka stwarza szansę na dywersyfikację gospodarczą, zmniejszając zależność i przyczyniając się do odporności gospodarek. Produkty turystyczne dla turystów genealogicznych kładą duży nacisk na aspekty kultury, dziedzictwa, kształcenia, nauczania, rodziny i pochodzenia. Jeżeli są one dopasowane do planów inteligentnej organizacji pracy lub emerytury, mogą prowadzić do rewitalizacji obszarów dotkniętych katastrofą demograficzną.

15. Wiele obszarów wiejskich w Europie boryka się ze spadkiem demograficznym i znacznym drenażem mózgow. Temu problemowi można by lepiej zaradzić, jeśli uwzględną się kwestie demograficzne w takich dziedzinach polityki jak turystyka genealogiczna, akcentując wagę przyciągnięcia turystów do ich miejsca urodzenia.

16. Apeluje o inicjatywy angażujące młodych ludzi w rozwój turystyki, zwłaszcza na obszarach wiejskich i słabiej rozwiniętych. Obejmuje to tworzenie możliwości dla przedsiębiorczości młodzieży w turystyce, zapewnianie szkoleń w dziedzinach związanych z turystyką oraz angażowanie młodych ludzi w ochronę i promowanie lokalnego dziedzictwa kulturowego. Poprzez inwestowanie w młodsze pokolenie regiony mogą wspierać długoterminową zrównoważoność i innowacje w turystyce.

17. Sądzi, że zasadnicze znaczenie ma możliwość przekierowania ruchu turystycznego na inne i dłuższe okresy, co polegałoby na zaoferowaniu tej konkretnej grupie docelowej związanej z danym miejscem innych produktów lokalnych oraz na uwydatnieniu unikatowości doświadczenia turystycznego, w tym poprzez przyciąganie odwiedzających z różnych środowisk i o różnych zainteresowaniach. Należy przy tym zwalczać negatywne skutki nadmiernego napływu turystów. Intensywna promocja korzystania z pociągów i kolei, które są silnie zakorzenione w Europie, oraz z innych form zrównoważonego transportu przyczynia się do poprawienia dostępności i jakości sieci połączeń.

18. Przypomina o znaczeniu zrównoważonych inwestycji w infrastrukturę transportową, obiekty rekreacyjne i atrakcje kulturowe na tych obszarach. Te inwestycje poprawiłyby nie tylko doświadczenie turystyczne, lecz również jakość życia lokalnych mieszkańców.

Konkretny wymiar lokalny i regionalny

19. Apeluje o zastanowienie się nad silnym wymiarem lokalnym i regionalnym promocji turystyki genealogicznej, gdyż przyczynia się ona do zachowania, odbudowy i docenienia krajobrazu, przyrody, lokalnych tradycji i dóbr kulturalnych. Może ona przynosić korzyści lokalnym przedsiębiorstwom, takim jak sklepy i restauracje, oraz pobudzać przedsiębiorczość, rozwój nowych przedsiębiorstw, lokalną infrastrukturę i usługi publiczne, które w dużym stopniu podnoszą również jakość życia obecnych mieszkańców, zachęcając inne osoby do pozostania na danym obszarze.

20. Podkreśla znaczenie rozwoju opartego na dziedzictwie wiejskim jako kluczowej strategii na rzecz wzmocnienia lokalnej tożsamości i zwiększenia atrakcyjności turystyki. Popiera wysiłki mające na celu zintegrowanie zachowania dziedzictwa kulturowego z rozwojem turystyki, tak aby zachowywać i odpowiednio prezentować lokalne tradycje, praktyki kulturowe i krajobrazy naturalne. Takie podejście nie tylko wzmacnia ofertę turystyczną, ale również przyczynia się do ogólnej jakości życia i żywotności gospodarczej na obszarach wiejskich.

21. Zaleca, by przyznać pierwszeństwo inicjatywom w zakresie zrównoważonej turystyki, które wspierają możliwości zatrudnienia wysokiej jakości i zapewniają sprawiedliwy podział korzyści w regionach i na obszarach wiejskich. Wiąże się to ze zrównoważonymi inwestycjami w infrastrukturę, szkolenia z zakresu umiejętności i programy na poziomie społeczności lokalnych. Sprawiedliwy podział dochodów z turystyki wśród społeczności lokalnych nie tylko sprzyja zrównoważonemu rozwojowi gospodarczemu, lecz pozwala także chronić dziedzictwo kulturowe i poprawia ogólną jakość życia.

22. Rozwijanie inicjatyw dotyczących turystyki genealogicznej jest szczególnie ważne w dużych miastach i stolicach, dla których światowa turystyka jest jednym z motorów rozwoju. Można to osiągnąć dzięki odpowiednim strategiom komunikacyjnym, które zachęcają członków rodziny i studentów do poznawania materialnego i niematerialnego dziedzictwa (archeologicznego, historycznego, kulturowego) przodków, a zarazem wspierają lokalnych dostawców usług i produktów oraz łączą podaż towarów i usług trzeciego sektora ze znajomością historii rodzinnej i kultury kraju pochodzenia.

23. Wspiera inicjatywy turystyczne oparte na społecznościach lokalnych, które wzmacniają pozycję tych społeczności, w tym ludności rdzennej i mniejszości, a zarazem chronią ich tradycję oraz ich prawa i terytoria. Podkreśla, jak ważne jest, by zachować dziedzictwo kulturowe, zagwarantować prawa i źródła utrzymania ludności lokalnej oraz pobudzać zrównoważony rozwój gospodarczy dzięki korzyściom przynoszonym tej ludności bezpośrednio przez turystykę.

24. Odnotowuje, że w Szwecji wielu turystów jest zainteresowanych genealogią i archiwami. Dzięki temu bez rozwijania turystyki masowej i – tym samym – bez budowania zbyt dużej ilości nowej infrastruktury mieszkańcy wiosek wspólnie z genealogami i historykami mogą zacząć odgrywać istotną rolę, snuć opowieści i czerpać dumę z przynależności do danego miejsca. Istotne inicjatywy, takie jak projekt „The Gathering Ireland 2013” lub projekt „Italiani nel mondo”, promowany przez gminę Cleto (CS) w Kalabrii (Włochy), mogłyby pomóc w tworzeniu baz danych dotyczących związków genealogicznych i międzypokoleniowych. Te bazy byłyby ważnymi zasobami, które przyciągałyby osoby uprawiające turystykę genealogiczną.

25. Wzywa do współpracy w zakresie podnoszenia świadomości i szkolenia społeczności lokalnych i organizatorów turystyki na temat turystyki genealogicznej. Punktem wyjścia może być pomoc dla osób zainteresowanych odbyciem podróży genealogicznej w rekonstruowaniu historii rodziny, we współpracy z lokalnymi władzami gminnymi i kościelnymi lub innymi organizacjami społeczeństwa obywatelskiego.

26. Uważa, że – we współpracy z regionami i gminami oraz innymi podmiotami publicznymi i prywatnymi działającymi na danym obszarze – zainteresowanym osobom należy zapewnić materiały dotyczące ich obszaru pochodzenia na platformie cyfrowej służącej konkretnie do promowania usług dla turystów genealogicznych. Szczególnie ważne byłoby również promowanie digitalizacji archiwów i korzystania z zaawansowanych platform technologicznych, co umożliwiłoby turystom odnowienie więzi z miejscami, w których ich krewni mieszkali, pracowali lub kształcili się.

Uwagi ogólne

27. Zwraca uwagę, że tematykę turystyki genealogicznej należy uznać za innowacyjną i interesującą dla wszystkich krajów europejskich, z których tradycyjnie emigrowano do innych części świata. Są to miliony potencjalnych turystów, którzy nigdy nie widzieli swego kraju pochodzenia, lecz mogliby być zainteresowani odbyciem podróży do niego, jeżeli zostaną im udostępnione odpowiednie usługi i informacje. Bardzo istotne jest, aby europejskie ośrodki turystyczne najbardziej związane z turystyką genealogiczną prowadziły działania komunikacyjne i promocyjne na rynkach uznanych za potencjalne główne źródło turystyki genealogicznej ukierunkowanej na Europę – mowa tu zwłaszcza o Ameryce Południowej, Stanach Zjednoczonych i Kanadzie. Bardzo ważne będzie tu wsparcie ze strony społeczności spoza UE – udzielane przez ich własne placówki bądź ośrodki, które są prężnymi motorami rozwoju społecznych, kulturalnych i gospodarczych relacji między krajami emigracji i imigracji.

28. Zachęca do opracowania specjalnych programów mających na celu angażowanie młodzieży i rodzin w działalność kulturalną na obszarach wiejskich. Te programy powinny obejmować warsztaty edukacyjne, festiwale kulturalne i projekty społecznościowe promujące lokalne tradycje i kreatywność. Poprzez zaangażowanie młodszych pokoleń i rodzin obszary wiejskie mogą wzmocnić więzi społeczne i zapewnić zrównoważony charakter praktyk kulturalnych, przyczyniając się w ten sposób zarówno do spójności społecznej, jak i do rozwoju gospodarczego.

29. Przypomina, że biorąc pod uwagę różnorodność, szczególne potrzeby i mocne strony obszarów UE, turystyka genealogiczna może mieć na nie duży wpływ, szczególnie jeżeli zostanie uznana za istotną siłę napędową rozwoju gospodarczego i społecznego. W tym celu te obszary muszą się zorganizować oraz rozważyć możliwość szkolenia personelu i świadczenia wszelkiego rodzaju usług: od zrównoważonej mobilności, kursów gastronomicznych i winiarskich, przez wycieczki z przewodnikiem i promowanie dóbr materialnych i niematerialnych po naukę języków.

30. Wzywa do wdrożenia ukierunkowanych środków, aby przezwyciężyć trudności w dostępie do usług kulturalnych, z którymi borykają się grupy w niekorzystnej sytuacji. Obejmuje to poprawę infrastruktury na obszarach oddalonych i słabo obsługiwanych, zapewnianie pomocy finansowej na rzecz uczestnictwa w kulturze oraz tworzenie inkluzywnych programów kulturalnych zaspokajających zróżnicowane potrzeby. Celem skupienia uwagi na równym dostępie i zmniejszaniu barier jest zwiększenie zaangażowania w kulturę i ograniczenie nierówności społecznych w regionach wiejskich.

31. Podkreśla, że należy propagować inicjatywy oparte na zrównoważoności ekologicznej i cyfryzacji, by docenić walory małych wsi i obszarów wiejskich z wykorzystaniem dynamiki zrównoważonego rozwoju. Trzeba przy tym zadbać o renowację i odbudowę nieużywanych mieszkań i infrastruktury, a także wspierać lokalnych usługodawców i lokalne produkty. Takie inicjatywy mogą zachęcić niektóre osoby uprawiające turystykę genealogiczną do poszukiwania trwalszych powiązań z obszarami związanymi z ich rodzinami, co z kolei mogłoby pobudzić rozwój lokalny, również dzięki inteligentnej organizacji pracy.

32. Zwraca uwagę, że podróże do miejsc pochodzenia są podyktowane sentymentem bądź związane z poszukiwaniem tożsamości i przynależności, badaniem historii rodziny, a także chęcią poznania miejsc, o których mówią wspólne opowieści krewnych lub książki. Podróżujący kierują się jednak również korzyściami praktycznymi, zobowiązaniami rodzinnymi, pomysłami spędzenia emerytury w określony sposób lub projektami inwestycyjnymi, które mogą sprzyjać rewitalizacji społeczności lokalnych.

33. Przypomina stwierdzenie, że w turystyce polegającej na odwiedzaniu rodziny i przyjaciół drzemie gigantyczny potencjał dla branży turystycznej. Aż 48 % turystów na całym świecie podróżuje w tym celu, choć uznaje to za wakacje.

34. Uważa, że wskazane byłoby utworzenie sieci regionów stołecznych, by promować istotną turystykę genealogiczną i tworzyć więzi między europejskimi stolicami a ich regionami.

Bruksela, dnia 8 października 2024 r.

Vasco ALVES CORDEIRO
Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Regionów